

Профільне оздоровлення в системі еколого-натуралістичної освіти.

Літо – це чудова пора року, час довгоочікуваних літніх канікул, коли діти по іншому сприймають оточуючий світ, та все, що в ньому відбувається.

Літо – це період, коли діти мають змогу наповнити власне життя цікавими зустрічами, корисними заняттями, коли їм надається унікальна можливість розвитку творчих здібностей, задоволення індивідуальних інтересів та можливостей. Літня пора – активний час щодо соціалізації дітей та підлітків, коли є всі можливості для занять за інтересами, творчої самореалізації, інтелектуального розвитку, формування суспільно корисних компетенцій, лідерських якостей.

Організація відпочинку, оздоровлення, зайнятості дітей та молоді є одним з пріоритетних напрямів соціальної політики України, мета якої – реалізація державних заходів щодо захисту дитинства.

Канікулярний відпочинок – соціально-педагогічне явище, ефективність якого обумовлена різноманіттям форм виховної та освітньої діяльності, інтенсивністю спілкування дітей та дорослих. Основні засади, на яких будується концепція відпочинку та оздоровлення дітей у канікулярний час: гуманізм, духовність, демократизм, толерантність, індивідуалізація, варіативність. Сукупність цих засад створює унікальні можливості для всебічного і гармонійного розвитку дітей та підлітків.

Віднесення дитячих оздоровчих таборів до системи позашкільних навчальних закладів стимулює створення профільних таборів, основною функцією яких є – розширення освітніх можливостей дітей та підлітків. У рамках зміни профільного табору повинні підводитися підсумки попередньої роботи та стартувати нові проекти. Одним з основних методів роботи профільного табору – навчання однолітків, молодь навчає молодь.

Діяльність дитячого профільного оздоровчого табору може компенсувати недостатність активних форм пізнавального розвитку дітей та підлітків, здійснити вплив на укріплення фізичного та психологічного стану дітей, сприяти успішній соціалізації проблемних підлітків, розвивати творчі здібності дітей через систему спеціальних педагогічних методів, технологій, засобів і форм.

Профільні табори повинні бути, з однієї сторони, провідником Державної молодіжної політики, а з іншої, виразником та реалізатором інтересів та прагнень дітей.

При організації роботи профільних таборів необхідно розподіляти проектування змісту та проектування середовища.

При проектуванні змісту роботи необхідно враховувати те, як дитина засвоює соціальний досвід. Входячи до певного соціального, освітнього, культурного середовища дитина потім сама відтворює сприйняту систему соціальних зв'язків, тим самим впливає на свої життєві обставини, на оточуючих, реалізуючи себе як особистість.

Ефективна організація канікулярного відпочинку, оздоровлення та зайнятості дітей передбачає рішення цілого комплексу психолого-педагогічних, методичних та управлінських завдань. Перше завдання яке повинен вирішити профільний оздоровчий табір, це – чим наповнити дозвілля дітей, наскільки воно буде їм цікаве. Для цього необхідно надати учням широкий спектр додаткових освітніх послуг, які сприятимуть творчої самореалізації, самовираженню кожного учасника оздоровчої зміни, його особистісному та професійному самовизначенню.

Зміст роботи табору залежить від наявної інфраструктури, природних умов, а також від знань про дитину, її можливості, запити до організованого відпочинку. Сполучення колективного та індивідуального становиться важливим елементом професіоналізму як окремих педагогів, так і всього педагогічного колективу оздоровчого профільного табору.

Життєдіяльність профільного оздоровчого табору це, насамперед, спілкування, пізнання, предметно-практична та духовна діяльність, спорт, гра. Від того, наскільки вони

поєднуються та доповнюють один одного залежить ефективність рішення виховних завдань.

У літньому профільному таборі дуже важливу роль відіграє соціально-психологічний клімат. Багато в чому він залежить від взаємодії педагогів з вихованцями, ступеня залучення дитини у життя мікросоціума табору, існуючих можливостей для задоволення інтересів, потреб, інтелектуального, фізичного та культурного розвитку. Необхідно створити у таборі виховне середовище, яке може сприяти формуванню моральної культури дитини, його духовного розвитку. Виховний простір літнього профільного табору повинен бути варіативним, надавати дітям можливість вільного вибору у процесі самореалізації та життєдіяльності під час перебування у таборі.

Значний потенціал організованого відпочинку дітей та молоді закладений у фестивальному дитячому русі, який дає можливість кожній дитині, яка досягла певних успіхів у будь-якому виді діяльності та творчості, показати себе та заявити про себе, як про обдаровану особистість.

Під зміною профільного табору розуміється форма освітньої та оздоровчої діяльності з обдарованими та соціально активними дітьми, яка проводиться за будь-яким профілем у період літніх канікул з цілодобовим перебуванням дітей. Комплектування зміни профільного табору відбувається насамперед, з переможців та призерів предметних регіональних та Всеукраїнських олімпіад, конкурсів, фестивалів, виставок з даного профілю, активістів дитячих та молодіжних організацій, а також вихованців позашкільних навчальних закладів, які досягли найкращих результатів в освітньої та творчої діяльності.

Діяльність вихованців під час проведення зміни табору здійснюється у різновікових групах та інших об'єднаннях за інтересами, наповненість яких не повинна перевищувати 20 осіб. При обранні форм і методів роботи під проведення зміни табору, незалежно від її освітньої або творчої, або трудової спрямованості, пріоритетом повинна бути оздоровча направленість.

Головним у змісті діяльності зміни профільного табору є практичне відпрацювання знань, вмінь, навичок у відповідному виді творчості, виконання індивідуальних та колективних творчих робіт, які доповнюються системою мір по формуванню здорового способу життя.

Головна мета освітньої системи профільних таборів – це пошук, відбір та просування обдарованих дітей та молоді.

Під пошуком розуміємо сукупність навчальних прийомів, активних форм навчання та роботи з молоддю, які дозволяють знаходити за визначеними критеріями креативних, соціально активних дітей.

Відбір означає сукупність освітніх та виховних практик, які дозволяють самому вихованцю знайти власний шлях розвитку, де він зможе найкращим чином проявити себе

Просування означає використання механізмів самоорганізації та ефективної комунікації між людьми. А саме, створення мережі знайомств, обмін досвідом, майстерністю, позитивними емоціями. Все це необхідно для створення плацдарма, з якого можливо активно вступати у доросле життя. Дитячі профільні табори з їх системою самоврядування, співпрацею між дітьми та дорослими є елементом такої системи, яка в змозі зв'язати в єдиному форматі різні освітні проекти, практики та значну кількість учасників.

В якості концептуальної основи різнорівневої системи роботи профільних таборів можуть бути використані сучасні моделі канікулярного часу дітей і молоді, а саме – аксіологічний, методологічний, теоретичний і інтегративний.

Аксіологічний підхід при будівництві різнорівневої системи актуалізує гуманістичні цінності діяльності особистості, які пов'язані з задоволенням її потреб. Цей підхід припускає створення системи рівних можливостей в плані реалізації творчого та лідерського потенціалу особистості.

Методологічний принцип будується на системному аналізі проблем організації профільних змін з урахуванням ступені задоволення інтересів та потреб дітей та молоді, їх розвитку та самореалізації.

Теоретичний принцип обусловлює вибір системного фактору в організації профільних змін. Це означає визнання самоцінності інтересів особистості дитини та його пріоритетів щодо розвитку творчих потенцій.

Інтегративний принцип зв'язаний з цвілевим напрямом профільних змін на розкриття фізичного, інтелектуального, емоційного, духовного та творчого потенціалу особистості вихованця за рахунок створення умов для його само актуалізації, самореалізації та саморозвитку.

Діяльність профільних таборів базується на забезпеченні рівних можливостей всіх вихованців, виходячи з визнання:

- самоцінності життя кожної дитини;
- варіативного та інваріантного характеру засобів організації та проведення табірних змін;
- вільного вибору форм відпочинку
- соціального захисту особистості дитини;

Інтенсивність дитячої діяльності у таборі, емоційна насиченість подій, одночасна реалізація декількох проектів або видів діяльності на практиці реалізують принцип свободи вибору форм і видів діяльності, формування відповідальності за результати цієї діяльності.

Дуже важливо, що проведення профільних змін сприяють обміну досвідом між представниками різних регіонів України. Це формує повагу до різних культур, звичаїв, традицій.

Профільна зміна, як пролонгований проект передбачає проведення моніторингу учасників на вході, в процесі зміни та після зміни.

Моніторинг здійснюється за 4 напрямками:

- 1) моніторинг відповідності результатів цілям та завданням, здійснює адміністрація табору.
- 2) моніторинг подальшого розвитку дитини, здійснюється тестуванням, оцінкою індивідуальних досягнень.
- 3) моніторинг післядії, здійснюється оцінкою діяльності вихованця після зміни у рамках мережевого суспільства.

Кожен з цих компонентів окремо, а також всі разом, дають можливість виявити, проаналізувати інформацію щодо діяльності табору, визначити основні тенденції функціонування профільної зміни, проблеми та перспективи, на їх основі розробити стратегію подальшого розвитку профільного табору.

Моніторинг якості проведення профільної зміни проводять у 3 етапи:

I етап – підготовчий;

II етап – практичний;

III етап – аналітичний;

Показниками ефективності діяльності табору є:

- кількість учасників профільної зміни, які знову бажають відпочити у профільному таборі;
- кількість учасників, які успішно реалізували свої проекти та завдання;
- активна робота учасників зміни після її закінчення в мережевому суспільстві;
- сформованість якостей особистості, відповідних знань, вмінь, навичок;
- підтримка та розвиток інтересу до профільної діяльності;
- трансляція та використання набутих знань та досвіду;
- розвиток соціальних зв'язків;
- формування відповідальності за себе, за інших, за спільну справу;
- компетенції, які пов'язані з проектною діяльністю;
- відчуття задоволення від свого перебування в таборі, відгуки самих дітей;

Прикладом роботи такого профільного оздоровчого табору, яка повністю відповідає вищезазначеним положенням та вимогам є робота Всеукраїнського профільного табору оздоровлення та відпочинку «Юннат». Цей табір є постійно діючим

структурним підрозділом Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Міністерства освіти і науки України, з відповідною матеріально-технічною базою, кадровим забезпеченням та технологіями для надання послуг з оздоровлення та змістовного відпочинку вихованців, учнів і слухачів навчальних закладів України відповідно до державних соціальних стандартів надання послуг з оздоровлення та відпочинку.

Робота в лагері передбачає реалізацію таких завдань:

- створення належних умов для духовного та фізичного оздоровлення молоді;
- забезпечення культурно-інтелектуального середовища для розкриття талантів та розвитку творчих здібностей юннатів;
- налаштування «інтелектуального клімату» для цікавого і плідного спілкування між однодумцями та обміну позитивним досвідом юннатівської роботи.

Всеукраїнський табір «Юннат» у своїй діяльності керується Конституцією України; законами України; актами Президента України та Кабінету Міністрів України, Положенням про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2001 №433, Типовим положенням про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 №422, наказами Центру та Положенням по табір.

Табір розміщений в дендрологічному парку «Юннатський» місцевого значення, загальною площею 13,7га. Згідно з Рішення Київської міської ради від 09.03.2006 № 169/3260 зелена зона навколо Всеукраїнського табору «Юннат» площею 1,6га є первозданною земельною ділянкою з унікальною флорою і фауною, яка використовується як тренувальний майданчик для відпрацювання навичок проведення екологічних екскурсій, експедицій, походів, наметових містечок, зеленого туризму. Період відпочинкової зміни становить не менше як 14 днів. Національний еколого-натуралістичний центр забезпечує нормальне функціонування Всеукраїнського табору «Юннат», комплектування інвентарем, технічним та іншим обладнанням відповідно до державних соціальних стандартів оздоровлення та відпочинку дітей. Національний еколого-натуралістичний центр забезпечує необхідні умови для інтелектуально-пізнавальної діяльності, повноцінного оздоровлення, змістовного, активного відпочинку й дозвілля дітей та учнівської молоді, розвитку їхніх творчих здібностей, розкриття талантів, формування навичок здорового способу життя, забезпечення умов для занять фізичною культурою і спортом, природоохоронною та краєзнавчою роботою, суспільно-корисною працею. Протягом зміни на базі Всеукраїнського табору «Юннат» працює для педагогічних працівників Школа кращого педагогічного досвіду. На базі Всеукраїнського табору «Юннат» створений Центр діагностики та консультування, метою якого є моніторинг фізичного, психічного та духовного здоров'я дітей; психологічний супровід процесу формування здорового способу життя; формування банку оздоровчих психолого-педагогічних технологій, інновацій; надання психологічної консультації. Всеукраїнський профільний оздоровчий табір «Юннат» має трьохкомпонентне призначення:

- праця;
- відпочинок та оздоровлення;
- інтелектуальний розвиток молоді.

Будь-яка профільна програма будь-якого профільного табору дозволяє актуалізувати можливості учасників, сприяє розвитку здібностей, свідомому вибору свого міста у житті. Розширення спектру профільних програм за рахунок усвідомлення організаторами профільних таборів швидкого змінення інтересів та потреб дітей та молоді дозволить не відстати від часу і опередковано впливати на формування цінностей підростаючого покоління. Важливо, щоб система роботи профільного табору постійно сполучала в собі варіативну та інваріантну частини, де під варіантом виступають програми профільного табору, а інваріантом – особистість дитини, її інтереси.

Дуже важливо на протязі профільної зміни сформувати у дитини установку на активне використання набутих знань і умінь у повсякденній практиці. Необхідно заохочувати прагнення передавати свій досвід іншим дітям, одноліткам.

Безумовно цінним є демонстрація дитиною власних досягнень, вміння спілкуватися в різних соціальних групах, як с однолітками, так і з дорослими.

Заслугує на увагу також прагнення дітей до самоосвіти, до систематизації набутих знань, до аналізу ситуацій, їх обмірковуванню, до оцінки власних перспектив и необхідних для цього зусиль.

Дітей треба підводити до здорового оптимізму, до прояву усвідомленої суспільної позиції у зв'язку с прагненням до соціальної успішності.

Інформація

Національного еколого-натуралістичного центра учнівської молоді Міністерства освіти і науки України про організацію і проведення літнього оздоровлення в регіонах в системі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування в 2009 році.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України «Про організацію літнього оздоровлення дітей у 2009 році» № 1/9-351 від 21.05.2009 р. та Орієнтовного плану всеукраїнських і міжнародних масових заходів з учнівською та студентською молоддю на 2009 рік (лист МОН від 31.12.2008) Всеукраїнський профільний табір відпочинку та оздоровлення «Юннат» Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді провів оздоровлення переможців Всеукраїнських конкурсів, акцій, операцій з 8 червня по 21 липня 2009 року.

Зокрема:

1 зміна працювала – з 8 червня по 21 червня (200 чол.).

2 зміна працювала – з 23 червня по 6 липня (228 чол.).

3 зміна працювала – з 8 липня по 21 липня – (204 чол.).

Всього за звітній період була оздоровлена 641 дитина.

Метою перебування дітей в таборі було: зміцнення здоров'я дітей; проведення активного інтелектуального відпочинку, задоволення інтересів та духовних потреб учнів.

Для реалізації мети працівники табору передбачили наступні кроки:

1. Створення належних умов для духовного та фізичного оздоровлення молоді.
2. Забезпечення культурно – інтелектуального середовища для розкриття талантів та розвитку творчих здібностей юннатів.
3. Налаштування «Інтелектуально клімату» для цікавого і плідного спілкування між однодумцями та обміну позитивним досвідом юннатівської роботи.

Для реалізації напрямку оздоровлення дітей були передбачали та проведені наступні заходи:

Освітні – відповідна гурткова робота.

Культурно-пізнавальні й виховні – знайомство з Культурно-історичними місцями Києва, відвідування музеїв, театрів, зоопарку, Києво-Печерської Лаври.

Спортивно-оздоровчі – ранкова зарядка, екологічні та сюжетно-рольові ігри, спортивні змагання та валеохвилинки.

Залучення інтелектуального потенціалу – в роботу табору залучається широке коло фахівців із наукових і природоохоронних освітніх закладів.

Для інтелектуального розвитку талановитої молоді в таборі проводяться:

- сократівські бесіди (колективні роздуми над життєво важливою світоглядницькою проблемою);
- юннатівський референдум за визначеною тематикою;

- відкритий мікрофон;
- діалог «Два погляди на один факт»;
- урнири ерудитів;
- диспути.

В період літнього оздоровлення в таборі проведено такі розважальні заходи:

- вечір знайомств.
- Музично-розважально шоу «Екологічне ательє мод».
- Вечір відпочинку «Сила + грація».
- Спортивні ігри та естафети.
- Конкурс-змагання «Міс та Містер Юннат»
- Гра для кмітливих «Знайди скарб».
- Музичне-розважальне шоу «Театр-експромт».
- Конкурсно-розважальна гра «Казковий калейдоскоп».
- Виховний захід на тему профілактики тютюнопаління «Свобода слова».
- Креативний конкурс « Я-відомий дизайнер».
- Дискотеки.
- Прощальний гала – концерт «Зірки табору «Юннат» на сцені сяють».

За період літнього оздоровлення медпрацівниками табору було проведено 50 масових заходів та 4 екскурсій, зокрема:

- в Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник Києво-Печерська Лавра.
- Національний музей МВС України «Чорнобиль».
- Науково-природничий музей НАН України.
- Музей Великої Вітчизняної війни.
- Музей народної архітектури і побуту Пирогово.
- Планетарій.
- Київський зоопарк.

Керівники учнівських делегацій були залучені до інтелектуально-творчої роботи. Їм був запропонований навчальний курс «Культура педагогічного менеджменту» в контексті здійснення освіти впродовж життя. Педагогічні працівники мали можливість прослухати цікаві лекції з педагогіки, психології, управління, обмінятися досвідом роботи, взяти участь у тренінгах, розробці творчих проєктів. Різноманітність лекційного матеріалу дозволило керівникам підвищити свій фаховий рівень. Після проходження навчального курсу керівникам учнівських делегацій були вручені відповідні сертифікати.

Вінницька область

Відповідно до наказу МОН України від 06.05.09 р № 375 «Про організацію літнього оздоровлення тв. Відпочинку дітей» та відповідно до річних планів роботи СЮН області, з метою забезпечення повноцінного відпочинку дітей, активного оздоровлення, створення належних умов для освітньої, навчально-дослідницької, культурно-виховної роботи з дітьми під час літніх канікул 2009 року позашкільними закладами області проведено наступні заходи:

- У Вінницької ОБЛСЮН проведено: оздоровчо-пізнавальні екскурсії до м. Умань, в зоопарк м. Вінниця, по екологічним стежкам для учнів шкіл міста.
- Проведено моніторинг річки Південний Буг від стрижаки до Сабурова.
- Всього ОблСЮН проведено 25 виховних заходів, якими охоплено 1500 дітей.

29 переможців районних та обласних Всеукраїнських акцій та операцій, юних дослідників природи стали учасниками оздоровчих змін Всеукраїнського табору «Юннат» у м. Києві на базі НЕНЦУМ.

Всього Вінницькою обласною станцією юних натуралістів оздоровлено 3186 учнів шкіл міста та області. Оздоровлено в таборах з денним перебуванням – 986 дітей, в таборах праці і відпочинку – 45. Екскурсіями і походами охоплено 1189 учнів.

Літня оздоровча школа «Юннат» працювала на базі обласного центра з 09 по 28 червня і охопила 100 гуртківців закладу та активістів природоохоронної роботи. В ході роботи проводилась навчально-пізнавально, дослідницька, виховна, оздоровча та пізнавально-розважальна робота відповідно віку дітей, їх потреб та інтересів. Заходи були спрямовані на організований, змістовний відпочинок дітей та їхнє оздоровлення. В загонах з дітьми працював практичний психолог з тренінгами «Пізнай себе», «Школа навпаки», «У колі друзів». Працював практичний консультпункт «Запрошую до роздумів і вчинків».

Волинська область

Протягом літа 2009 року позашкільні установи еколого-натуралістичного спрямування Волині створили належні умови для змістовного відпочинку та оздоровлення вихованців. Оздоровлено 60% вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування. Працювали табори з денним перебуванням, профільні наметові табори. Діти відпочивали за путівками у стаціонарних таборах в межах області, побували на екскурсіях та у туристичних походах, оздоровлювались у Всеукраїнському таборі «Юннат».

Змістовно організували відпочинок дітей педагоги облЕНЦ. Для дітей були проведені пізнавальні екскурсії, працювала відеотека. Діти побували в лісі, біля озера, в парку. Було організовано відпочинок для пільгових категорій дітей, які займалися в гуртках позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування. Діти відпочивали оздоровчих комплексах: «Сонячний», «Супутник», «Імені олега Кошового». Всього оздоровилося 42 дитини.

Для вихованців Ківерцівського райЕНЦ організовано роботу оздоровчого табору з денним перебуванням «Еколог», де відпочили 40 гуртківців. За час роботи табору було проведено чимало цікавих виховних заходів: екологічне свято з нагоди Всесвітнього дня захисту навколишнього середовища «Ми люди – покі є природа», музично-спортивна розвага «Рости, виростаєш, про природу дбай», розважальна гра «Лісові робинзони». Діти брали участь в екологічних акціях, трудових десантах.

Відповідні оздоровчі та виховні заходи проводилися для вихованців Нововолинської і Ковельської СЮН.

Всього в області за звітний період було оздоровлено 1269 дітей, в тому числі – дітей-інвалідів – 43, дітей з багатодітних, малозабезпечених сімей – 34, з групи ризику – 6, талановитих – 119, охоплено екскурсіями, походами – 1085.

Дніпропетровська область

Організація літнього відпочинку дітей є однією із складових виховної роботи позашкільного еколого-натуралістичного закладу освіти. Результатом такої роботи є виховання юннатів, в яких формується рівень соціальної зрілості, достатньої для забезпечення їх самостійності, у різноманітних сферах життєдіяльності, здорові фізично та духовно, творчі особистості з почуттям відповідальності за долю України, її народу, людства.

Творчий підхід до організації літнього відпочинку юннатів сприяв якісній роботі, що проводилась в цьому напрямку ЕНЦ та СЮН області.

Згідно звітності педколективів районних та міських ЕНЦ і СЮН області для організації плідного відпочинку юннатів були сплановані тематичні екскурсії, комплексні екологічні експедиції по вивченню природи рідного краю, нетрадиційні масові заходи, спрямовані на екологічне виховання дітей та учнівської молоді, проводилися ігри, виставки, вікторини, конкурси юних знавців природи, юних дослідників тощо. В багатьох еколого-натуралістичних закладах освіти працювали профільні табори. Особливу увагу під час літніх канікул в ЕНЦ та СЮН приділяли охопленню організованими формами праці і відпочинку дітей, які потребують особливої соціально-педагогічної підтримки. Проводились бесіди з профілактики тютюнокуріння, наркоманії,

алкоголізму, бесіди по формуванню у дітей морального і правового обов'язку “Конвенція про права дитини”. Робота з дітьми групи “ризик” допомагала зменшити кількість правопорушень.

Дніпропетровський обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді за оздоровчий період провів наступну роботу:

Відповідно до наказу головного управління освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації від 26.05.2009 р. № 448 «Про проведення обласної екологічної практики «Вивчаємо заповідні території України» для слухачів Дніпропетровського відділення МАН України та кращих юннатів» з 17 по 21 липня 2009 року була проведена екологічна практика на базі Канівського природного заповідника.

Загін юннатів у кількості 9 чоловік складався з учнів м. Дніпропетровська, Синельникового, Дніпропетровського, Верхньодніпровського, Павлоградського, Солонянського районів.

Головною метою експедиції було ознайомлення з флорою та фауною Канівського природного заповідника, зокрема з численними видами, занесеними до Червоної книги України, що зустрічаються на його території, а також вивчення історії краю та оздоровлення дітей на березі р. Дніпро.

Незабутні враження юннатам подарувала екскурсія до Тарасової гори – місця перепоховання видатного українського поета та художника Тараса Григоровича Шевченка. Змістовна лекція, відвідування народного музею поета – Тарасової хати, - підтримали в учнів гордість Батьківщиною, так само, як і екскурсія до м. Канів.

Ознайомились учні також і з історичним минулим м. Чигирини, столиці українського козацтва, з життям і діяльністю гетьмана Б. Хмельницького.

І, нарешті, відвідування обласного еколого-натуралістичного центру м. Черкаси дало змогу учням порівняти напрями юннатівського руху в Дніпропетровській та Черкаській областях. Екоцентр зустрів гостей з Дніпропетровщини творчим концертом в ошатній актовій залі, гостинним прийомом.

Таким чином, експедиція слухачів хіміко-біологічного факультету ДВ МАН та кращих юннатів до Канівського природного заповідника заклала початок плідної співпраці ОблЕНЦ та Канівського ПЗ стосовно додаткової освіти та оздоровлення дітей Дніпропетровської області.

Відповідно до наказу головного управління освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації від 15.06.09 № 499 “Про проведення експедиції до Казантипського природного заповідника з 16 серпня по 26 серпня 2009 року” була проведена еколого-краєзнавча експедиція для слухачів хіміко-біологічного факультету Дніпропетровського відділення Малої академії наук України до Казантипського природного заповідника. Загін членів МАН у кількості 10 чол. складався з учасників регіонів області Верхньодніпровського, Дніпропетровського, Павлоградського та Царичанського районів.

Головною метою експедиції було ознайомлення з флорою та фауною Казантипського природного заповідника, пам'ятниками з історичним минулим міст Феодосії, Коктебелю, Судака, Новий світ та оздоровлення на березі Азовського моря. Познайомившись з природою Казантипу можна вважати, що побачив природу всього Кримського півострова.

Учасники експедиції не могли не відвідати пам'ятників Кримського півострова таких як місто Феодосія – батьківщина І.К. Айвазовського. Художник-мореніст поряд з морськими, писав гірські, степові, архітектурні пейзажі, твори на тему героїчних подвигів, на флоті, картини на біблейські теми і міфологічні сюжети, портрети. Іван Костянтинович багато зробив для розвитку міста та краю.

Незабутнє враження залишило у всіх місто всесвітньо відомих вин Коктебель. Воно знаходиться біля підніжжя гірського хребта. Сама назва “Коктебель” означає “край блакитних вершин”. Хребет закінчується витвором природи, яскраво вираженим профілем

Максиміліана Волошина – поета, художника, критика. Його твори приваблюють тонким відчуттям природи, цікавістю до історії краю і роздумами про місце людини в ній.

Дуже всім сподобалась екскурсія в м. Судак та знайомство з пам'ятником архітектури Генуезькою фортецею, яка була збудована генуезцями в період з 1371 по 1469 рік і мала площу 30 га. Суданська фортеця – археологічний пам'ятник. Має два яруси оборони. Між ярусами розташоване місто Судак. І з фортеці відкривається вражаючий краєвид на місто Судак та Чорне море.

В цьому році учням пощастило і вони були учасниками міжнародного рицарського фестивалю “Генуезький гилем”, який щорічно відбувається на території Генуезької фортеці. Вони мали змогу прийняти участь у рицарських розвагах, турнірах, приміряти рицарські лати і увезти з собою додому яскраві спогади атмосфери часів середньовіччя.

Павлоградський райЕНЦ

З метою оздоровлення вихованців райЕНЦ під час літніх канікул, керівниками гуртків було проведено:

- свят – 5 (до Дня захисту дітей, “Козацькі розваги”, Івана Купала, свято флористики “Літо красне минає” та “Яблучний Спас завітав до нас”);
- екскурсії на екологічні стежки – 3;
- екскурсії до краєзнавчих музеїв – 3;
- екскурсій до лісу – 5;
- екскурсій до річок – 3;
- експедицій “Шляхами козацького краю” – 1;
- тематичних екскурсій – 14.

Під час тематичних екскурсій гуртківці вели спостереження у природі, продовжили дослідницьку та природоохоронну роботу по конкурсах та акціях:

“До чистих джерел”,

“Дерево життя”,

“Птах року – реміз”,

“Ліси для нащадків”,

“Балки Придніпров'я очима дітей”,

“Вчимося заповідувати”,

“Флора України – компас у зеленому світі” та інших.

Дослідницька робота з овочівництва та садівництва проводилась на навчально-дослідних ділянках, з лісництва на території Кочерезького лісництва та Мавринського лісорозсадника, з екології – у природі.

Серед нестандартних форм проведення екскурсій слід відзначати розроблений і проведений керівником гуртків Тишкевичем В.Т. комплексний цикл тематичних екскурсій до лісу, який проводився протягом червня не тільки для гуртківців, а й для учнів шкіл району, які перебували в пришкільних оздоровчих таборах та вихованців районного дитячого будинку. Цикл екскурсій мав на меті знайомство та комплексне вивчення лісів нашої місцевості, а саме:

“Вивчення біоценозів хвойного лісу”,

“Знайомство з біоценозами листяних лісів”,

“Виявлення рослин, занесених до Червоної книги України на екологічній стежці Кочерезького лісництва”,

“Знайомство з дикорослими плодовими рослинами лісу”,

“Знайомство та вивчення екзотичних рослин нашого лісу”,

“Вивчення антропогенного впливу на байрачний ліс”,

“Вивчення ґрунтових та гідрологічних особливостей місцевого лісу”,

“Вивчення дикорослих медоносів” та інші.

Магдалинівська СЮН.

Цікавим та плідним став літній відпочинок для юннатів Магдалинівського району. Згідно планів Магдалинівської СЮН для організації літнього оздоровлення юннатів в

районі в червні та липні працювали дві зміни оздоровчих пришкольніх таборів. Робота цих таборів була спрямована на оздоровлення школярів, фізичний розвиток та пропагування здорового способу життя, виховання любові до природи рідного краю та дбайливого ставлення до неї.

Багато було проведено екскурсій в природу, розважально-пізнавальних ігор та вікторин.

До міжнародного дня Захисту дітей було проведено екскурсію по районній екологічній стежці, про що було надано фото звіт.

Юннати Шевської, Поливанівської, Почино-Софіївської ЗОШ організували та провели похід по узбережжю р. Кільчень Підгороднє-Поливанівка.

До 300-річчя Куликовської битви було організовано пішохідний похід за маршрутом с. Шевське – с. Диканька – Куликове Поле.

Кращі юннати Поливанівської, Заплавської та Мар'ївської шкіл відвідали Карпати. Юннати Заплавської СЗШ побували в горах Криму.

Не залишилися позаувагою цікаві природні об'єкти і рідного району – до них були організовані екскурсії.

Царичанська СЮН

Юннати Царичанської СЮН в червні 2009 року прийняли участь в експедиції “Рідній Орелі – чисті води”. Експедиція мала за мету привернути увагу дітей до краси рідної природи, закріпити навички дітей в розпізнанні рослин, дерев, користуючись довідником “Дерева України”, навчити юннатів правилам поведінки в лісі. Діти були поділені на чотири групи:

- I група “Художники, які змальовували красу рідного Приорілля.
- II група “Юні натуралісти”, які збирали гербарій рослин, визначали їх назву, при цьому навчалися користуватися довідниками.
- III група “Фітотерапевти”, які знаходили лікарські рослини, обліковували їх кількість на 1 кв. м. і визначили їх лікарські властивості.
- IV група “Екологи” фотографували та визначали рослини радіопротектори, знайшли та поставили огорожу на 3-х мурашниках, виявили смітники та прибрали їх.

Після цікавої та плідної роботи всіх учасників експедиції об'єднав смачно зроблений на вогнищі куліш та печена картопля. Підчас експедиції діти здружилися, навчилися бути командою.

Павлоградська СЮН

В літній період робота СЮН велася згідно плану по трьох напрямках:

- екологічна та природоохоронна робота;
- робота на навчально-дослідних ділянках;
- робота з птахами та тваринами в зоокомплексі та живому куточку.

Найбільш поширеною формою природоохоронної та екологічної роботи залишилося проведення різноманітних виходів в природу (екскурсії, експедиції, походи). Була проведена значна робота по вивченню рослинного і тваринного світу Вербського лісу. В рамках акції “Балки Придніпров'я очима дітей” вивчалися рослинність балки с. Свідовок.

На дослідних ділянках вирощували лікарські рослини, юннати працювали з щоденниками спостережень. Юні квітникарі працювали по проекту “Оптимізація озеленення подвір'я СЮН”.

Дніпродзержинський ДЕЦ

Влітку 2009 року на базі Дитячого екологічного центру вже 9-ий рік поспіль відкрив свої гостинні двері для учнів шкіл міста та вихованців творчих об'єднань ДЕЦ оздоровчий табір “Дивосвіт”.

Табір працював у 3 зміни. Напрямок роботи табору є еколого-природознавчий. Всього в таборі було оздоровлено 55 дітей.

До міжнародного дня захисту дитинства ДЕЦ спільно зі Службою в справах сім'ї та молоді Заводського виконавчого комітету для дітей дошкільного віку ДНЗ № 6 та Дитячого майданчика підготували ігрову програму "Сонячні промінчики". Протягом 3-х змін окрім основних запланованих заходів, проводились рухливі ігри, екологічні брейн-ринги, спортивні естафети, сюжетно-рольові ігри, бесіди різної тематики і "За здоровий спосіб життя", "Моя Земля – земля моїх батьків" та інші. Крім того діти працюючи на навчально-дослідних ділянках та квітниках ДЕЦ, вчилися їх правильно доглядати, проводити фенологічні спостереження за овочами, плодовими культурами та квітково-декоративними рослинами, проводити, дослідницьку роботу. Проводились також екологічні десанти "Бур'янам бій", "Квітники радості".

Для дітей міських оздоровчих таборів на базі ДЕЦ проводилась екологічна програма "Ми з природою разом", мандрівки по залах Міжшкільного екологічного музею, знайомства з мешканцями живого куточку. Загальна кількість дітей оздоровчих таборів шкіл міста, яких було охоплено екскурсія ми – 754.

Відповідно до планів Всеукраїнських і Міжнародних масових заходів з учнівською молоддю на 2009 рік з 23 червня по 6 липня 2009 на базі Національного еколого-натуралістичного центру проводилась II зміна Всеукраїнського оздоровчого профільного табору «Юннат». Від Дніпропетровської області в роботі табору взяли 29 юннатів.

Всього в області за звітний період було оздоровлено: 4437 дітей, в тому числі – дітей-сиріт – 75, дітей, позбавлених батьківського піклування – 48, дітей-інвалідів – 43, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 715, з групи ризику – 138, талановитих – 600, в стаціонарних оздоровчих закладах – 269, в таборах з денним перебуванням – 1206, в профільних таборах – 627, в таборах праці і відпочинку – 40, охоплено екскурсіями, походами – 2295 дітей.

Житомирська область

В Житомирському обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді були створені необхідні умови для повноцінного відпочинку та оздоровленню його вихованців.

Протягом літніх канікул вихованці центру удосконалювали свої вміння та навички польових досліджень та спостережень у природі, брали безпосередньо участь в екологічному моніторингу та конкретних природоохоронних заходах.

Влітку юннати області брали активну участь у всеукраїнських конкурсах та акціях: «Мій рідний край, моя земля», «Парки – легені міст і сіл», «Галерея кімнатних рослин», «Парад квітів біля школи», «Юннатівський зеленбуд», «Дослідницький марафон», «Біотит», «Мікроскопічні водорості – показник екологічного стану довкілля» та інш.

20 кращих юннатів області, переможців Всеукраїнських конкурсів та акцій взяли участь в I зміні Всеукраїнського табору «Юннат» м. Київ.

В області протягом літніх канікул було організовано оздоровчі табори та тематичні зміни еколого-натуралістичного спрямування.

Заслугує на увагу досвід організації літнього оздоровлення школярів в Романівському районі. Так, при школах Миронівської, Гордіївської, Вільшанської та Романівському ліцеї працювали пришкільні табори відпочинку еколого-натуралістичного спрямування. Для дітей було організовано 2-х разове харчування та змістовний відпочинок. Юннати взяли участь в екологічних експедиціях, походах по рідному краю, вікторинах, брейн-рингах.

Всього в області за звітний період було оздоровлено: 14900 дітей, або 48,1% від загальної кількості юннатів, в тому числі – дітей-сиріт – 560, дітей, позбавлених батьківського піклування – 480, дітей-інвалідів – 118, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 3050, з групи ризику – 295, талановитих – 500, в стаціонарних оздоровчих закладах – 886, в таборах з денним перебуванням – 622, в профільних таборах – 1437, охоплено екскурсіями, походами – 25300 дітей.

Івано-Франківська область

З метою оздоровлення, екологічного виховання підростаючої молоді, залучення учнів до еколого-натуралістичної праці та відпочинку в області в період літніх канікул були організовані та працювали стаціонарні дитячі оздоровчі заклади, табори денного перебування, профільні та табори праці та відпочинку.

Відповідно до наказу МОН України від 06.05.2009р. №375 “Про організацію літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2009 році” на базі НЕНЦ з 8 по 21 червня поточного року оздоровились 23 переможців Всеукраїнських конкурсів та акцій у м. Києві на базі табору “Юннат”. А саме, переможці:

- трудових акцій: “Юннатівський зеленбуд”, “Ліси для нащадків”, “Дослідницький марафон”;
- конкурсів: “Парки – легені сіл і міст”, “Зміни клімату: наші виклики”, “Джміль та Бджілка”;
- фестивалю “Природна мозаїка народних ремесел”;
- виставки-форуму “Хліб – усьому голова”.

Програмою передбачено проведення екскурсій, відвідування театрів, музеїв, визначних пам’яток історії та культури м. Києва. Юннати були залучені до роботи гуртків, майстер-класів, круглих столів з обміну досвідом еколого-натуралістичної та науково-дослідницької роботи.

10 школярів Тлумацької гімназії, це переможці обласного конкурсу екологічних колективів (агітбригад), з 3 по 17 серпня поточного року відпочивали та оздоровлювались на Ворохтянській базі відпочинку “Товерла” (Івано-Франківська область). Були проведені екскурсії, під час яких учні знайомилися та вивчали флору і фауну Карпат, Червонокнижні рослини. За час перебування в таборі діти мали можливість ознайомитися з особливостями побуту гуцулів.

Учні-призери, переможці Всеукраїнських конкурсів еколого-натуралістичного профілю з 21 липня по 11 серпня оздоровилися на турбазі “Енергія” в м. Скадовськ.

У липні 12 юних зоологів та любителів домашніх тварин здійснили експедиційну екскурсію в лісівничо-екологічний просвітницький центр “Діброва” (Богородчанського району). А рамках експедиції для юних природолюбів була проведена екскурсія-презентація напрямків роботи Центру, відвідали гості виставкову залу, в якій експонуються роботи учнів області “Ліс очима дітей”. А також пройшли шляхом екологічної стежки, під час якої знайомилися з рослинними і тваринними угрупованнями лісу, водойми та луків.

Протягом літа 2009 року в Городенківському районі було створено 37 пришкільних таборів, в них оздоровлено 3100 учнів. Загалом по району оздоровлено 6971 школяр.

Протягом оздоровчої зміни діти добре відпочили, тому що були створені сприятливі умови (питання літнього відпочинку та оздоровлення дітей в районі у 2009 році слухалося на засіданні колегії райдержадміністрації, на нарадах із директорами навчальних закладів, їх заступниками по виховній роботі і педагогами-організаторами); педагоги працювали творчо, а ще до спільної роботи залучалися працівники культури, охорони здоров'я та психологи. Тематичні виховні заходи щодо пропаганди здорового способу життя та охорони навколишнього середовища, походи, екскурсії, конкурси, вікторини, спортивні змагання, свята - все сприяло змістовному оздоровленню школярів.

Під час літнього перебування юннатів у пришкільних оздоровчих таборах була проведена туристично-краєзнавча, науково-дослідницька, інтелектуально-пізнавальна робота. Найцікавішими були експрес-гра «Природа і я», «У похід», екологічна вікторина «Лікарські рослини», похід «Йдемо екологічною стежкою». Були численні екскурсії в урочища «Червона», «Семенів», «Гостилів», на берег Дністра.

У таборі «Перлина Придністров'я» (с. Михальче Городенківського району Івано-Франківської області) відпочивало 68 юннатів. Цей стаціонарний оздоровчий комплекс включає в себе оздоровлення дітей та змістовний відпочинок, забезпечений

кваліфікованими вихователями, доглядом лікаря, організованим чотириразовим харчуванням на кошти батьків та профспілкових внесків.

Цікавим було оздоровлення у гірському таборі «Сарапта» (с. Дора Івано-Франківської обл.). Це - стаціонарний духовно-оздоровчий комплекс, де проходили вишкіл лідери молодіжних груп та організацій. Городенківський район представляла Соломія Вонсуль (лідер екогурту «Веселка»). У вишколі приділялася особлива увага спілкуванню молоді та особливості життя в спільноті. Цьому юні хлопці і дівчати навчалися в ігровій формі, яку провадили спеціалісти та духовні особи. За час перебування в таборі, розширився кругозір дітей у духовному плані, також вивчали особливості гірських флори і фауни, побут гуцулів, оглядали пам'ятки архітектури та духовності, вивчали етнос гуцульського краю.

Протягом літа для гуртківців Надвірнянського РЕНЦ були організовані екскурсії в Природний заповідник „Горгани” - великі та малі кам'яні розсипи, сірководневе джерело с. Бистриця, Івано-Франківський краєзнавчий музей, ОДЕНЦ, м. Яремча, Манявський водоспад, камінь Довбуша, Бухтівецький водоспад, урочище „Городище” та екскурсії по екологічних стежках району та ботанічних пам'ятках природи.

На базі Горганського лісництва були проведені екологічні екскурсії. Під час екскурсій гуртківці ознайомилися з дикоростучими видами рослин природного заповідника „Горгани”, з червонокнижними та рідкісними видами, водними артеріями місцевості. Були здійснені екскурсії:

- на сірководневе джерело;
- на гору Березовачка;
- на Великі та Малі кам'яні розсипи.

За звітний період у місті Калуші працювало 28 таборів, в яких було оздоровлено 746 дітей, в тому числі:

- інвалідів - 19;
- дітей сиріт та позбавлених батьківського піклування - 8;
- дітей постраждалих внаслідок аварій на ЧАЕС -11;
- дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей - 106;
- обдарованих дітей - 337.

У відповідності з планом роботи ЦНТТУМ на базі еколого-натуралістичного відділу та відділу технічної творчості було організовано роботу табору: «Чисті джерела».

В таборі відпочивало та оздоровлювалось 25 дітей. Основною метою роботи табору було оздоровлення школярів з використанням потенціалу позашкільного закладу з одночасним поєднанням екологічного виховання та суспільно-корисної праці.

Під час роботи табору проводились екскурсії пам'ятниками та визначними місцями м. Калуша. Під час екскурсій в ліс, на береги водойм вихованці табору брали участь у практичних природоохоронних заходах: очищали території від побутового сміття, очищали струмки.

Виховниками табору проводились з дітьми рухливі ігри, вікторини, розв'язувалися ребуси, головоломки, кросворди на природничу тематику.

Для знайомства школярів з визначними місцями та чарівною природою Прикарпаття було організовано поїздку за маршрутом Калуш - Косів - Верховина - Криворівня - Ворохта.

Організація оздоровлення і відпочинку вихованців Богородчанського РЦЕНТУМ в більшій мірі проводилась у пришкільних таборах (55%), тільки незначна частина (1,5%) у таборах профільного типу.

З метою оздоровлення школярів, їхнього активного відпочинку в Богородчанському районі були створені пришкільні табори. Мережа дитячих оздоровчих закладів району у червні 2009 року налічує 19 таких закладів. В основному вони належать до типу з денним перебуванням. Всі оздоровчі заклади одержали дозвіл на відкриття. За цей період в пришкільних таборах оздоровилося 90 школярів, вихованців Богородчанського РЦЕНТУМ (48% - з багатодітних і малозабезпечених сімей, 18% -

талановитих дітей). Цікаво, що більша частина школярів була задоволена таким відпочинком, так як під час його проведення керівниками закладів використовувалися цікаві екскурсії, розвиваючі інтелектуальні ігри, проводились різні конкурси та змагання. В свою чергу в учнів формувались і розвивались почуття колективізму, згуртованості, самостійності та самовпевненості, почуття патріотизму.

На період літніх канікул створювались для школярів табори за містом. Слід відзначити, що в с. Саджава Богородчанського району існував пластовий табір, де проводився набір школярів-пластунів у II зміни (I зміна - вихованці молодшого і середнього шкільного віку, II зміна - старшого шкільного віку). Тривалість однієї зміни становила 12-14 днів. Такі табори допомагають оволодівати необхідними практичними навичками. Тут учні займаються різними видами спорту, купаються в річці, здійснюють з табору місцеві походи і вивчають даний район. Захоплюючим є той факт, що вихованці старшого шкільного віку активно підключаються до організації і проведення різних масових заходів, стежать за дисципліною, допомагають вирішувати проблеми молодших школярів.

З метою оздоровлення, кращого пізнання свого краю, його багатств, ознайомлення з працею і життям народу організовувались туристично-екскурсійні перевезення. Було здійснено 18 екскурсій з 01.06.-19.06.2009 року, в яких прийняло участь 90 гуртківців. Вивчення тваринного і рослинного світу, ґрунту, цікаві розповіді місцевих жителів - все це поглиблює і розширює знання школярів, збагачує життєвий досвід, допомагає робити цікаві відкриття. Учасники походів здійснювали свої спостереження, ділилися відомостями та цікавими новинками.

Всього в області оздоровлено - 7061 юннат, в тому числі: дітей-сиріт – 381, дітей, позбавлених батьківського піклування – 381, дітей-інвалідів – 176, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 4194, з групи ризику – 345, талановитих – 137, в стаціонарних оздоровчих закладах – 331, в таборах з денним перебуванням – 3798, в профільних таборах – 1729, в таборах праці і відпочинку – 2895, охоплено екскурсіями, походами – 5924 учня.

Кіровоградська область.

Під час літніх канікул 2009 року в області позашкільними закладами було охоплено організованими формами відпочинку 60% юннатів. Юні натуралісти брали участь у екологічних експедиціях, походах, пізнавальних екскурсіях та трудових акціях, операціях.

24 юннати Долинського, Олександрійського, Петрівського, Знам'янського, Компаніївського, Новомиргородського, Добровеличківського районів та міста Світловодська взяли активну участь у роботі I зміни Всеукраїнського табору «Юннат» з 07.06 по 21.06 2009 року.

В літній період на базі загальноосвітніх шкіл та позашкільних закладів області було організовано роботу таборів праці та відпочинку, в яких школярі поряд з оздоровленням і позашкільною освітою займалися сільськогосподарськими роботами на полях фермерських та колективних господарств, в лісництвах. Так, в Підлісненській ЗОШ I-III ст працював стаціонарний літній оздоровчий табір «Лісова школа», в якому відпочили 60 членів учнівських лісництв Олександрійського району.

На базі Новоукраїнського ЦДЮТ під час літнього періоду було організовано роботу оздоровчого табору «Веселка» для 125 учнів.

Продовжував працювати на базі Світловодської міськМЮН літній екологічний табір «Сонячшник», де оздоровились 45 вихованців.

У Гайворонському районі працював пересувний наметовий еколого-натуралістичний табір «Забужжя», в якому відпочили юні орнітологи Куколівської ЗОШ Олександрійського району.

Традиційно протягом літнього періоду проводились пізнавально-оздоровчі екскурсії, екологічні експедиції по рідному краю. Крім цього, в області працювали пришкільні

оздоровчі майданчики, в яких проводились еколого-натуралістичні заходи: екологічні свята, конкурси, вікторини, трудові і екологічні десанти, працювали еколого-натуралістичні гуртки.

Всього в області за звітний період було оздоровлено: 2590 дітей, в тому числі – дітей-сиріт – 45, дітей, позбавлених батьківського піклування – 51, дітей-інвалідів – 9, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 87, з групи ризику – 35, талановитих – 382, в таборах з денним перебуванням – 230, в профільних таборах – 154, в таборах праці і відпочинку – 270, охоплено екскурсіями, походами – 2950 дітей.

Київська область.

Комунальний заклад Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини» еколого-натуралістичний відділ повідомляє:

Під час літніх канікул 2009 року організованими формами відпочинку було охоплено 29 дітей (еколого-натуралістичного напрямку).

У таборі «Юннат» з 8 по 21 червня Національного еколого-натуралістичного центру оздоровилось 20 дітей.

З 21 по 10 вересня 2009 року 9 дітей оздоровилось у санаторії «Очаків» м.Очакова Миколаївської області.

Луганська область

У 2009 році продовжилась діяльність обласного екологічного табору-експедиції «Зелений щит» Луганського ОБЛЦЕНТУМ, яка в цьому році святкувала свій 20-річний ювілей. Влітку на базі табору-експедиції (станція Ново-Ілленко Станично-Луганського району) були проведені різноманітні заходи: екскурсії, свята, походи, польові практики, у тому числі практики і навчання юних дослідників – учасників еколого-натуралістичних конкурсів «Мій рідний край, моя земля», «Ковиловий степ», «Юний дослідник», та членів Луганського відділення МАН.

У 2009 році на базі обласного екологічного табору-експедиції протягом червня-липня під час проведення двох змін були задіяні 70 юннатів з області і гуртківці облЦЕНТУМ. З 17 по 21 липня на базі екологічного табору-експедиції «Зелений щит» відбувся щорічний обласний збір юних експедиційників, учасників експедиційних екологічних загонів, в якому взяли участь 60 активістів з різних регіонів області.

У червні 2009 року облЦЕНТУМ забезпечив участь юних екологів області, переможців Всеукраїнських масових заходів у роботі Всеукраїнського екологічного табору передового досвіду «Юннат» у місті Києві (18 учасників).

Також облЦЕНТУМ проводив влітку на власній базі роботу гуртків, творчих майстерень, екологічні відеотеки, вітальні, екскурсії для учнів шкіл м. Луганська та студентів ЛНУ.

Десять вихованців з числа обдарованої молоді, переможців обласних природоохоронних конкурсів оздоровились протягом літа на базі ЛОКУ ДОК «Южний» (АР Крим, Бахчисарайський район).

Антрацитівський ЕНЦ організував роботу експедиційного загону (20 юннатів), на базі табору «Солов'їна роща» (30 юннатів).

Алчевський ЦЕНТУМ на базі біостанції організував роботу профільного натуралістичного табору з денним перебуванням (20 дітей), навчальну практику для учнів шкіл міста (3000 учнів), виїздну екологічну експедицію (40 юннатів), ще 15 дітей вдали участь у профільному таборі «Позашкільник» у Феодосії.

Всього в області за звітний період було оздоровлено: 2508 дітей, або 49% від загальної кількості юннатів, в тому числі – дітей-сиріт – 25, дітей, позбавлених батьківського піклування – 2, дітей-інвалідів – 4, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 97, з групи ризику – 19, талановитих – 196, в стаціонарних оздоровчих закладах – 115, в

таборах з денним перебуванням – 178, в профільних таборах – 244, в таборах праці і відпочинку – 30, охоплено екскурсіями, походами – 3267 дітей.

Одеська область

В Одеській області протягом у літній період не всі спеціалізовані еколого-натуралістичні позашкільні заклади освіти змогли організувати на своїй базі оздоровлення вихованців.

Балтський район. З 1 по 19 червня на базі Балтської СЮН було організовано табір відпочинку «Еколог», природо-екологічного напрямлення. Було оздоровлено 20 гуртківців. За період оздоровлення було проведено багато екскурсій з метою вивчення флори і фауни річки Кодими.

Березівський район. З 1 по 21 червня на базі Березівського ЦДЮТ працював профільний еколого-краєзнавчий табір «Сонечко» з денною формою перебування, в якому оздоровилися 30 дітей. Для дітей було організовано багато різноманітних заходів, зокрема: екскурсії в природу з метою збору лікарської сировини, виступи екологічного лялькового театру «Лісовичок», ігрові програми та спортивні змагання.

Овідіопольський район. Під час літніх канікул для дітей проведено: екологічний рейд до «Дня захисту навколишнього середовища», галерею дитячих виробів «Творимо красу», проведено оздоровлення на березі Чорного моря та Дністровського ліману, екскурсії в Одеський ботанічний сад, дельфінарій та інші.

Білгород-Дністровський район. Протягом оздоровчої кампанії проводились наступні заходи: екскурсії, збір природного матеріалу, ігри на свіжому повітрі, виготовлення виробів з природного матеріалу та інші.

Комінтернівський район. За літній період профільними таборами відпочинку еколого-натуралістичного спрямування було охоплено 150 дітей.

Ренійський район. Профільний загін «Еліта» СЮН працював над створенням екологічної стежинки. Тематика досліджень, бесід, завдань та диспутів сприяла пропаганді злогового способу життя, розвивала у дітей творчі здібності, давала можливість оволодіти корисними навичками, взяти участь у краєзнавчій та екологічній науково-дослідницькій роботі.

Одеський обласний гуманітарний центр. З 26 по 29 червня у Кілійському районі в Дунайському біосферному заповіднику спільно з НЕНЦ та Дунайським Біосферним заповідником проведено III Всеукраїнський збір учасників екологічних експедицій, походів, польових практик з метою активізації природоохоронної роботи, екологічного виховання і залучення учнівської молоді до роботи по збереженню біорізноманіття.

На базі еколого-натуралістичного підрозділу ОГЦ з 1 по 30 червня організована робота «Зеленої школи» та проведена навчально-польова практика для студентів педагогічного коледжу Одеського Південноукраїнського університету ім. Ушинського. У роботі «Зеленої школи» взяли участь 290 учнів.

У період з 5 по 12 червня та з 3 по 10 серпня була проведена комплексна еколого-краєзнавча молодіжна експедиція «Тилігул-Південний Буг» за участю районів та міста Одеса. Всього 40 учасників.

18 учнів 3-5 класів гуртків еколого-натуралістичного профілю взяли участь у навчально-польовій практиці на території Черкаської області з метою вивчення різноманіття екологічних систем України, активізації природоохоронної роботи серед молодших школярів.

Всього в області за звітний період було оздоровлено: 5334 дітей, в тому числі – дітей-сиріт – 93, дітей, позбавлених батьківського піклування – 76, дітей-інвалідів – 42, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 1187, з групи ризику – 281, талановитих – 855, в стаціонарних оздоровчих закладах – 738, в таборах з денним перебуванням – 2974, в профільних таборах – 1127, в таборах праці і відпочинку – 218, охоплено екскурсіями, походами – 6170 дітей.

Полтавська область

Наймасовішою організаційною формою відпочинку та оздоровлення дітей в області є дитячі оздоровчі заклади. Охоплення дітей дитячими оздоровчими закладами в канікулярний час сприяє поліпшенню їхнього здоров'я, забезпечує зайнятість та запобігає явищам бездоглядності, дає змогу продовжувати виховний процес та розвивати творчі здібності.

Першочерговим завданням Полтавського обласного ЕНЦ та позашкільних закладів області є реалізація права кожної дитини на повноцінний відпочинок, оздоровлення, забезпечення змістовного дозвілля, задоволення інтересів і духовних запитів дітей, створення належних умов для освітньої, культурно-виховної, оздоровчої роботи з дітьми під час літніх канікул.

Головними принципами забезпечення відпочинку є: використання природного середовища, увага до вікових особливостей та психологічного розвитку дитини, використання засобів загартування, підвищення їх фізичного, духовного та інтелектуального розвитку.

Позашкільними закладами області на оздоровлення дітей було виділено 569887 гривень, в тому числі: з місцевого бюджету – 407545, а інші надані спонсорами, батьками, підприємствами, профспілками, фондом соцстраху.

Протягом оздоровчого періоду були використані різні форми оздоровчо-пізнавальних заходів.

Однією з ефективних форм роботи з дітьми є екскурсії та походи, під час яких виховується почуття особистої відповідальності за збереження життя на землі, цивілізованого господаря, творчої працелюбної особистості, формування екологічної культури.

При 12 еколого-натуралістичних центрах і районних станціях юннатів працювали профільні табори та табори з денним перебуванням, де було оздоровлено 386 юннатів. Добре організована робота таборів Кременчуцьким та Миргородським МЕНЦ, Глобинським РЕНЦ, Новосанжарською, Карлівською, Котелевською та Пирятинською РСЮН, Лубенською міською станцією юних техніків і натуралістів.

В Полтавському облЕНЦ з 18 червня по 5 липня проходила польова біологічна практика на базі геологічної пам'ятки природи «Бутова гора» у Шишацькому районі. Практику пройшли 50 слухачів ОБЗШ. Основними завданнями практики були вивчення та охорона рослинного та тваринного світу; формування в слухачів навичок наукових досліджень біологічних об'єктів в природі. Польова біологічна практика передбачала не лише навчальну діяльність слухачів, але й оздоровчу, спортивну, культурно-масову.

З 18 по 28 липня відбулася обласна екологічна експедиція «Чиста хвиля – 2009», яку проведено на водах річки Псел. В експедиції взяли участь 15 слухачів ОБЗШ та МАН. Наукові дослідження юннатів поєднувалися з цікавим відпочинком.

Структурним підрозділом ОблЕНЦ є обласний дитячо-юнацький оздоровчий табір «Еколог» в селі Міські Млини Зіньківського району. Протягом 4 змін табору було оздоровлено 516 талановитих та обдарованих дітей області.

З 7 по 22 липня на базі НЕНЦ у м. Києві відпочивали 42 юнната області, переможці і призери Всеукраїнських конкурсів «Дослідницький марафон», «Біощит», «Юний селекціонер», «Джміль та бджілка», «Національні традиції у дитячій творчості», «Галерея кімнатних рослин», «Парад квітів біля школи», «Юннатівський зеленбуд», «Парки – легені міст та сіл», «Птах року 2007 – вивільга».

Всього в області за звітний період було оздоровлено: 2341 юннат, в тому числі – дітей-сиріт – 51, дітей, позбавлених батьківського піклування – 12, дітей-інвалідів – 16, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 132, з групи ризику – 15, талановитих – 732, в стаціонарних оздоровчих закладах – 645, в таборах з денним перебуванням – 178, в

профільних таборах – 208, в таборах праці і відпочинку – 32, охоплено екскурсіями, походами – 1278 дітей.

Чернігівська область.

Загалом позашкільними закладами області оздоровлено 3247 юннатів, що складає 29% від загальної кількості юннатів.

Під час літніх канікул вихованці ОблСЮН взяли участь у:

- Міжнародному дитячому святі «Источник славянской дружбы», який був присвячений Міжнародному дню захисту дітей. 15 дітей.
- 43 вихованця взяли участь у пізнавально-розважальному ігровому марафоні «Ми – майбутнє України».
- 45 дітей відпочивало та брали участь у масових заходах під час перебування у Всеукраїнському оздоровчому таборі «Юннат» у мисті Києві.
- Проведено екскурсій до Менського зоопарку (40), Мезинського національного природного парку (40), Тростянецького дендрологічного парку (40 учнів).
- Взяли участь у III Всеукраїнському зборі учасників екологічних експедицій, походів, польових практик. № вихованців.
- Заклали і провели навчальні наукові дослідження на НДЗД ОблСЮН та у природі. 1397 учнів.
- Організовано та проведено навчально-виробничу практику на НДЗД облСЮН школярів м. Чернігова та студентів педагогічного ліцею, 547 осіб.
- Проведено обласний конкурс юних квітників, 40 осіб.
- Проведено обласний зліт членів учнівських лісництв, 40 учнів.
- Проведено екологічні заходи, організація змістовного і цікавого дозвілля вихованців на базі стаціонарного оздоровчого табору «Зміна», 95 учнів.
- Проведено літню школу юннатівського активу, 45 вихованців.

Всього в області за звітний період було оздоровлено: 3247 дітей, в тому числі – дітей-сиріт – 68, дітей, позбавлених батьківського піклування – 30, дітей-інвалідів – 3, дітей з малозабезпечених, багатодітних сімей – 95, з групи ризику – 301, талановитих – 123, в стаціонарних оздоровчих закладах – 98, в таборах з денним перебуванням – 390, в профільних таборах – 16, в таборах праці і відпочинку – 547, охоплено екскурсіями, походами – 2039 дітей.

Черкаська область.

В системі позашкільних еколого-натуралістичних закладів протягом літнього періоду різними формами відпочинку і оздоровлення було охоплено 2713 вихованців.

Зокрема:

м. Умань (еколого-натуралістичний Центр).

Протягом літнього періоду було оздоровлено 380 вихованців Центру, з них 30 осіб оздоровлено у профільному таборі „Лісовички”.

м. Сміла (еколого-натуралістичний Центр).

- профільний екологічний табір „Дивосвіт” (охоплено 29 дітей);
- еколого-краєзнавча експедиція „Молочний Лиман” (залучено 29 дітей);
- екологічний загін „Дивосвіт” (охоплено 15 дітей).

Також проведено ряд екологічних свят, працював екологічний клуб „Азалія”, екскурсії, подорожі, розвиваючі інтелектуальні ігри, вікторини.

Всього охоплено 390 вихованців.

Шполянська районна станція юних натуралістів.

За літній період було охоплено 560 вихованців закладу. З ними було проведено ряд конкурсів, еко-ігор, біовікторини, засідання клубу біознавців, екологічних калейдоскопів, екотурнірів, бесід, екскурсій.

Черкаська районна станція юних натуралістів.

В позашкільному закладі було охоплено 390 дітей.

Це цікаві і змістовні природоохоронні заходи: екскурсії, тренінги, вікторини, походи, зоо-ігри та багато іншого.

Обласний Центр еколого-натуралістичної творчості, мала академія наук учнівської молоді

Протягом літнього періоду проходили заняття в гуртках, працював відео лекторій.

Переможці Всеукраїнських кон курсів, акцій були нагороджені безкоштовними путівками до Всеукраїнського табору „Юннат” (21 дитина).

З метою розширення зв'язків та творчої співпраці між Луганською та Черкаською областями, юні екологи Черкащини відвідали та взяли участь у роботі Луганського обласного екологічного наметового табору-експедиції „Зелений щит - 2009”.

У 2009 році обласному екологічному наметовому табору-експедиції „Зелений щит” виповнюється 20 років. Табір-експедиція працює в екологічно чистому мальовничому куточку Луганщини (Станично-Луганський район) у сосновому борі на березі самої чистої річки сходу України – Деркул. Поряд з табором розташовані такі природно-заповідні території: іхтіологічний заказник „Деркульський”, ботанічний заказник „Шарів кут”, „Придонцова заплава” (відділення Луганського природного заповідника); пруди Станично-Луганського водного господарства (ІВА – територія гніздування птахів України); біостанція Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Згідно до програми проведення обласного екологічного наметового табору-експедиції „Зелений щит” для юних екологів Черкаської області було організовано:

- Проведення екскурсій, спостережень, дослідів за участі науковців та вчених: екскурсія та лекція з ентомології, та нічну екскурсію по спостереженню за савцями.
- Відвідування музею „Молода гвардія” (м. Краснодон).
- Розважальна програма табору-експедиції „Зелений щит”.

Учасники експедиції були забезпечені наметами, спальними мішками, туристичними килимами. Приготування їжі в польових умовах (польова піч), харчування проводилося за нормами шкіл-інтернатів.

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 06.05.2009 №375 „Про організацію літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2009 році”, наказу Головного управління освіти і науки облдержадміністрації від 17.04.2009 №128 „Про організацію літнього оздоровлення, відпочинку та зайнятості дітей, учнівської молоді у 2009 році”, відповідно до річного плану роботи Черкаським обласним Центром еколого-натуралістичної творчості, малої академії наук учнівської молоді був організований і проведений профільний оздоровчий табір з цілодобовим перебуванням „Мальва” для учнів 5-8 класів.

Профільний табір „Мальва” розпочав свою роботу 14 липня на базі Центру еколого-натуралістичної творчості, малої академії наук учнівської молоді, закінчив працювати 31 липня 2009 року. В таборі відпочивали та навчалися 30 учнів, переможців та призерів Всеукраїнських і обласних еколого-натуралістичних конкурсів, акцій, операцій з 14 районів та міст Черкащини (Золотоніського, Шполянського, Корсунь-Шевченківського, Смілянського, Чигиринського, Городищенського, Драбівського, Уманського, Черкаського, Канівського, Чорнобаївського, міст Золотоноша, Умань, Сміла, Ватутіне).

Програмою роботи профільного табору „Мальва” передбачалось створення сприятливого оздоровчого середовища, робота в гуртках еколого-натуралістичного напрямку за інтересами, виховання в учнів навичок здорового способу життя, розвиток дитячої творчості, виховання екологічної культури школярів та їх готовності до активних дій в сфері охорони природи.

Згідно плану роботи в таборі щоденно працювали гуртки різних профілів:

- „Юні друзі природи”
- „Юні екологи”
- „Юні кактусоводи”
- „Юні орнітологи”

- „Любителі домашніх тварин”
- „Фітодизайн”
- „Основи комп’ютерних знань”
- „Юні акваріумісти”.

Під час занять учні отримали теоретичні знання та практичні навички, вміння.

До програми було включено ряд екскурсій до різних природних біотопів з метою ознайомлення учнів з екологічним станом міста, з територіями та об’єктами природно-заповідного фонду Черкаської області, рідкісними та зникаючими видами рослин Черкащини, цілющими властивостями найпоширеніших рослин нашої місцевості, здобуття навичок туризму, навичок фенологічних та краєзнавчих спостережень.

Були проведені змістовні навчально-пізнавальні екскурсії по місту:

- Екскурсія до Обласного Краєзнавчого музею;
- Екскурсія до планетарію;
- Екскурсія до Музею Кобзаря;
- Екскурсії до Черкаського зоопарку та тераріуму;
- Екскурсія до акваріумістичного клубу „Наутілус”;
- Екскурсія-ознайомлення „Вечірні Черкаси”.

Незабутні враження в дітей залишились від екскурсійної одноденної автобусної поїздки до Чигирин та с. Суботова – колиски українського козацтва та батьківщини творця української державності Б. Хмельницького. Учні побували в Музеї Б. Хмельницького в Чигирині, в с. Суботів, на місці розкопок.

Відпочити та отримати емоційний заряд діти змогли, побувавши на виступі фокусника-ілюзіоніста. Запам’ятались дітям і цікаві фокуси, і паперові феєрверки, і величезні мильні кульки, і незвичайні звірята з повітряних кульок.

Під час запланованих екскурсій до парку 30-річчя Перемоги („Парки-легені міст і сіл”) учні ознайомилися з дендрофлорою міста Черкас та антропогенним фактором впливу на неї.

Теоретичні знання з зоології, акваріумістики вихованці поповнили під час екскурсії до Черкаського акваріумістичного клубу „Наутілус”, під час якої ознайомились із дивовижною колекцією риб теплих водойм Південної Америки, Азії. Мали можливість спостерігати підводне життя риб, рослин, рептилій, плазунів.

Проведені в таборі цікаві спортивні заходи: „Старти надій”, „Весела спартакіада”, спортивні ігри, рухливі ігри на повітрі. В кожному спортивному конкурсі були визначені переможці та нагороджені призами. А щоденна фіззарядка надавала дітям сили і настрою на весь день.

А кожен день в таборі мав відповідну назву:

- День екологічних знань
- День лікарських рослин
- День сільського господарства
- День здоров’я
- День екології.

По закінченню табірної зміни вихованці підготували святкову концертну програму для працівників Центру, батьків, гостей і написали свої відгуки, враження та пропозиції щодо перебування дітей в таборі та бажання знову відвідати „Мальву”.

Міністерством освіти і науки України в 2004 році було підтримано ініціативу Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді щодо створення Всеукраїнського наукового еколого-природничого комплексу „Екологос”. В 2005 році Черкаський обласний Центр еколого-натуралістичної творчості, мала академія наук учнівської молоді розглянув пропозицію і приєднався до створеного комплексу, започаткувавши екологічну експедицію до Канівського природного заповідника.

Відповідно до плану роботи Центру в літній період 2009 року та згідно наказу Головного управління освіти і науки облдержадміністрації № 299 від 26 червня 2009

року з 9 по 26 липня 2009 року відбулася п'ята екологічна експедиція до Канівського природного заповідника, керівником якої була призначена завідувача відділом екології Педченко Маріанна Олександрівна.

Метою еколого-природничої експедиції є формування екологічної культури учнівської молоді, оволодіння знаннями про навколишнє природне середовище та людину як частину природи, вплив антропогенних факторів на довкілля та зміни, які відбуваються у екосистемах, поширення знань у широкі кола населення, виховання любові до рідної природи та батьківщини, оздоровлення дітей.

Головним завданням експедиції є забезпечення оптимальних та сприятливих умов для отримання поглиблених знань про навколишнє природне середовище учнями, вивчення та дослідження флори і фауни Канівського природного заповідника, ознайомлення з напрямками діяльності заповідника, залучення учнівської молоді до практичної природоохоронної роботи, набуття учасниками експедиції вмій навичок і досвіду розв'язання екологічних проблем, проведення освітніх комплексних польових досліджень, краєзнавчої, еколого-просвітницької та оздоровчої роботи.

До участі в експедиції були запрошені юні екологи Черкаської області, переможці та активні учасники обласних і Всеукраїнських конкурсів еколого-натуралістичного спрямування, а також делегація юних екологів з Дніпропетровської області. В експедиції взяли участь 49 юних екологів з 8 районів (Драбівського, Уманського, Кам'янського, Канівського, Корсунь-Шевченського, Черкаського, Золотоніського, Шполянського) та 5 міст (Сміла, Умань, Ватутіно, Золотоноша, Черкаси) Черкаської області, а також Дніпропетровської області.

Розпорядок дня для учасників еколого-природничої експедиції був складений з урахуванням того, що в першій половині дня учні перебували на навчальних заняттях, які проводилися на території Канівського природного заповідника. Програма експедиції чітко відповіла поставленій меті та завданням її проведення. Навчальна частина програми, яка складається з теоретичних (лекції, бесіди, перегляд наукових відеофільмів) та практичних (екскурсії екологічними стежками, проведення комплексних польових досліджень, дискусії) занять, була розроблена та погоджена з науковими працівниками Канівського природного заповідника. Заняття були інформаційно змістовними, цікавими і дали можливість поглибити та удосконалити знання, отримані учнями під час навчання, ознайомити дітей з об'єктами навколишнього природного середовища в безпосередній близькості з природою, підвищити екологічну свідомість та формувати непрагматичне ставлення до природи, виховати активну позицію дітей щодо збереження рідкісних та зникаючих видів рослинного та тваринного світу. Під час екскурсій екологічними стежками заповідника діти набули навичок самостійного спостереження, вміння орієнтуватися в природі. При проведенні комплексних польових досліджень учасники експедиції ознайомилися з методикою закладання пробних дослідних ділянок та здобули вміння та навички поведіння дослідження (облік досліджуваних об'єктів і визначення їх морфо-фізіологічних показників). В ході дискусії навчилися чітко формувати та висловлювати думку, вислуховувати та рахуватися з думкою опонента, узагальнювати та робити висновки щодо розглянутої проблеми.

За весь період діяльності екологічної експедиції було проведено 11 навчальних занять з науковцями. Заняття проходили на високому професійному рівні. Позитивні відгуки від спілкування переконливе свідчення цього.

Друга частина програми включала навчально-виховну та культурно-масову роботу. Під час проведення навчально-виховних заходів у дітей виховується почуття активізму, взаємодопомоги та поваги один до одного, тому до програми були включені різноманітні ігри, конкурси, бесіди, диспути. Конкурс на кращу презентацію назви загону, девізу, емблеми, екологічних плакатів, присвячених планеті та її охороні „Природа очима дітей”, „Всі діти на світі – за чистоту на рідній планеті” та „Віртуальна екологічна стежка” одні із групових конкурсів, де діти проявили свої здібності працювати в колективі, вміння

прислухатись до думки інших, допомагати один одному. Перед учасниками конкурсу постало завдання відтворити своє бачення співіснування людини та природи на малюнку та пояснити його, а також представити своє бачення маршруту екологічної стежки. Захист плакатів відбувся в присутності журі, яке склали наукові співробітники Канівського природного заповідника. На думку журі, представлені роботи були інформаційно змістовними, об'єктивними та чітко обґрунтованими. Конкурс дав можливість спостерігати як діти тонко та делікатно сприймають і розуміють екологічні проблеми сьогодення.

Ігри допомогли узагальнити, систематизувати та перевірити здобуті знання, вміння та навички. Проводилися такі ігри: „Своя гра”, „Найуважніший”, „Розумники й розумниці”, „Брейн-ринг”, „Ланцюги живлення”. В ході проведених заходів ми змогли розкрити творчі таланти та здібності дітей, вміння їх працювати в команді. Всі учасники конкурсів нагороджувалися грамотами та призами, тому жодна дитина не поїхала додому з пустими руками, оскільки всі активно брали участь в запропонованих заходах.

Під час експедиції були проведені екскурсії до м. Канева, де діти ознайомилися з історико-культурними пам'ятками міста. Відвідали бібліотеку-музей імені А.П. Гайдара, в якій кожен з учасників відчув дух справжнього патріотизму та любові до батьківщини. В музеї Народного декоративного мистецтва діти ознайомилися з напрямками сучасного мистецтва на прикладі робіт місцевих художників та митців. Екскурсія до Шевченківського національного заповідника не залишила жодного учасника експедиції байдужим до історії рідного краю та творчості Кобзаря. В музеї природи Канівського природного заповідника діти ознайомилися з історією створення заповідника, з археологічними знахідками даної території, з колекцією грибів, різноманітням рослинного та тваринного світу заповідника.

Поряд з навчально-виховною роботою з дітьми була проведена змістовна культурно-виховна (фітобар „Лікарські рослини”, дискотеки, гумористично-розважальні години). Незабутнім став процес посвячення в юні екологи. Для підтвердження звання „Юного еколога” учасникам експедиції були видані свідоцтва.

Невід'ємною частиною екологічної експедиції було оздоровлення школярів. Оптимально складений режим дня, який включав в себе ранкову гімнастику, денний відпочинок, дав можливість навчатися та відпочивати без перевантаження для дитячого організму. Підтримка енергетичного та пластичного балансу організму здійснювався за рахунок повноцінного трьохразового харчування з розрахунку 35 грн. на добу на одну дитину в сучасній столовій. Екскурсії екологічними стежками вже самі по собі виконують оздоровчу функцію: це і перебування на свіжому повітрі, і помірне фізичне навантаження під час руху. Спортивні змагання з волейболу, футболу, стрітболу, малого тенісу, бадмінтону, рухливі ігри „В здоровому тілі – здоровий дух”, „Веселі старты” водні процедури на березі річки (за сприятливої погоди, під наглядом інструктора з фізичного виховання та плавання), огляд дітей медпрацівником Канівського природного заповідника – все це стало частиною комплексного оздоровлення учасників експедиції.

Завершення експедиції відбулося на урочистому закритті, в якому взяли участь всі її учасники. На закритті всім дітям були вручені дипломи учасника експедиції „Екологос-2009” та пам'ятні сувеніри.

По завершенню екологічної експедиції було підготовано фоторепортаж та презентацію, які матимуть практичне застосування у роботі Черкаського обласного Центру еколого-натуралістичної творчості, малої академії наук учнівської молоді, зокрема відділу екології, під час проведення семінарів та практикумів еколого-натуралістичного спрямування.

Результатами роботи екологічної експедиції „Екологос – 2009” були висвітлені у новинах обласної телерадіокомпанії „Рось”. Всього оздоровлено за звітний період – 4050 дітей.

Усього влітку в системі закладів позашкільної освіти України еколого-натуралістичного спрямування, за неповними даними, за виключенням АР Крим, Донецької, Закарпатської, Запорізької, Львівської, Миколаївської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, та Черновицької областей було оздоровлено:

області	Всього оздоровлено	Дітей-сиріт	Дітей, позбавлених батьківського	Дітей-інвалідів	Дітей з багатодітних, малозабезпечених	Дітей з групи ризику	Талановитих та обдарованих	В стаціонарних оздоровчих закладах	В таборах з денним перебуванням	В профільних таборах	В таборах праці і відпочинку	Охоплено екскурсіями, походами
Вінницька	3186								986		45	1189
Волинська	1269	-	-	43	34	6	119					1085
Дніпропетровська	4437	75	48	43	715	138	600	269	1206	627	40	2295
Житомирська	14900	560	480	118	3050	295	500	45886	622	1437		25300
Івано-Франківська	7061	381	381	176	4194	345	137	331	3798	1729	2895	5924
Кіровоградська	2950	45	51	9	87	35	382		230	154	270	2950
Луганська	2508	25	2	4	97	19	196	115	178	244	30	3267
Одеська	5334	93	67	42	1187	281	855	738	2974	1127	218	6170
Полтавська	2341	51	12	16	132	15	732	645	178	208	32	1278
Хмельницька	2856	6		8	312	7	53	140	141	249	162	1778
Чернігівська	3247	68	30	3	95	301	123	98	390	16	547	2039
Черкаська	4050											
Всього	54139	1304	1072	462	9903	1442	3697	48222	10703	5791	4239	53275

Методист НЕНЦ

С. А. Жестер'ов